

KÖNYVESPOLC

KÖNYV A BIBLIÁBAN EMLÍTETT ÁSVÁNYOKRÓL

Szép kiállítású, nagyon jó minőségű ásványképeket tartalmazó album jelent meg Kecskeméten, amelynek a szövegét Barna Tamás, a fényképeket Tóth László készítette. Az ásványképeket összefogó gondolati vezérfonal a *Biblia*. Ez a téma az utóbbi húsz évben már szinte külön műfajt képvisel, amelyben az úttörő Nagy Mihály debreceni tanár 2003-ban megjelent könyve volt. 2006-ban Kecskeméten is megjelent már egy füzet *Ásványok a Bibliában* címmel, amely Fuxreiter Andrásnak az ottani Ráday Múzeumban bemutatott ásványgyűjteményéhez szolgált kiállításvezetőül. Ennek szerzője Fogarasi Zsuzsa volt. 2009-ben Ócsai Árpád Nyírbogdányban is megjelentetett egy könyvet *Ásványok a Bibliában* címmel, amely az internetről szabadon letölthető. Ennek beosztása hasonló a jelen könyvhöz, de nem tartalmaz képeket.

Míg Nagy Mihály könyve egyértelműen a református egyházhoz és a *Károli-bibliához* kötődött, és erősen misszionáló szellemű volt, a jelen kötet inkább semleges vallási tekintetben, és egyaránt használja a *Károli-biblia* régebbi, 1868-as és 1921-es kiadásait, valamint az 1973-ban megjelent katolikus *Bibliát*. Ugyanakkor nagy felfedezése a szerzőknek, hogy bevonták a zsidó vallás ilyen témájú iratait is, amit Löw Immanuel (1854–1944) szegedi főrabbi munkái képviselnek. A könyv elején az egész művet is az ő emlékének ajánlják. Löw Immanuel olyan jelenség lehetett, mint a katolikus egyházban Prohászka Ottokár vagy Tóth

Mike, akik a teológiai tudásuk mellett komoly földtudományi, ásványtani ismeretekkel is rendelkeztek.

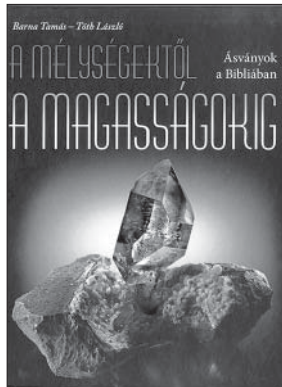
A *Bibliában* előforduló ásványokat 3 csoportra osztják: 1. Fémek, 2. Drágakövek, 3. Egyéb ásványok. Az egyes ásványok tárgyalása az alábbi módon történik.

Először az ásványtani alapokat idézik a szakirodalomból szóról szóra, nagyon helyesen nem a saját megfogalmazásuk szerint, mert itt fontos az adatok pontossága. Erre elsősorban Fehér Béla *Ásványkalauzát* (2009) és a Koch–Sztrókay-féle *Ásványtan* című könyvet (1986) használják. Ezt egészítik ki minden ásványnál a szebbnél szebb ásványfotók.

Ezt követik a bibliai idézetek, felváltva a háromféle *Bibliából*. Nem lehet egészen tudni, hogy mikor melyik kiadást részesítik előnyben, és inkább zavaró, hogy egy helyen ugyanannak a bibliai szakasznak egyes sorait különböző helyről idézik (Jób 28. fejezete az arany címszónál). a bibliai idézeteket rövid, tárgyilagos tartalmi

összefoglalások és magyarázatok követik.

Talán a legértékesebb rész az egyes ásványok leírásánál a kultúrtörténeti magyarázat. Ez az ókori keletnek az ásványokról való felfogását idézi, ami kimeríthetetlen ismeretek tárháza. Ez a drágakövek esetében főleg két régebbi munkán alapul, Schmidt Sándor 1890-ben és Dudichné Vendl Mária–Koch Sándor 1935-ben kiadott művein. Itt érvényesülnek Löw Immanuel munkái, aki a zsidó hagyomány szakértője volt, és így az ótestamentumi részek hivatott értelmezője tudott lenni. A rabbinista írásmagyarázat egy szép példáját adja például a Mózes által készített ércgyórról, amely vörösrézről ké-

szült. A réz vörös színét bajelhárító hatásának tartották, de Löw szerint nem ez hatott, hanem azok közül, akik rátekintettek, csak azok gyógyultak meg, akiknek a szívében Isten szeretete volt. Azt viszont nem tartom valószínűnek, hogy a gyógyszerészek jelképe a bibliai ércigytől származik, és nem Aszklépiosz kígyójától.

Az ásványok csoportjai közül mind a három másféle tárgyalásmódot kívánt.

A fémek közé tartoznak nemesfémek, az arany és az ezüst, valamint a természet, amelyek valódi ásványok. A többi előforduló fém, részben a réz, de különösen a vas, az ón és az ólom előfordulnak ugyan a természetben nagyon ritkán természetes formájában, de valódi alkalmazásuk más ércásványok feldolgozása által válik lehetővé. A bibliai említések is ilyen, már kinyert fémekre, és nem az illető elem természetváltására vonatkoznak.

A drágakövekkel kapcsolatban a szerző rámutat, hogy az ásvány- és drágakőnevek azonosítása a mai tudományos nevekkel nagyon bizonytalan, mert az ókorban még nem voltak pontos meghatározási módszerek, és az eredeti héber nevek jelentése a többszörös fordítás következtében is módosulhatott. Ez magyarázza a mai biblikiadások közötti eltéréseket is. A drágakövek a *Bibliában* főleg két, egymással valószínűleg összefüggő téma keretében fordulnak elő, ez a főpap *hósenje*, azaz melltáskája, a másik az új Jeruzsálem alapkövei a *Jelenések könyvében*. A 12-es szám mind a két helyen Isten népe teljességét jelképezheti. De olyan magyarázatot is említ a könyv, amely a drágaköveket a 12 apostollal azonosítja. Ez azzal lehet összhangban, hogy az egyház „*az apostoloknak és prófétáknak alapkövén épül fel* (Efézus 2,20).

A harmadik csoport egyéb ásványokat tartalmaz. Ezeket főleg praktikus felhasználásuk miatt említi a *Biblia*. Ilyen a kősó, amelynek azonban komoly szimbolikus jelentése is van, és az aszfalt, amely tulajdonképpen szigorúan véve nem is ásvány, de a

bibliai tájakon gyakran előforduló természetes anyag, valamint a kén. Ide tartoznak még inkább kozmetikai célra vagy dísz tárgyak készítésére használt ásványok, mint az antimonit, cinnabarit és alabástrom.

Bár tudom, hogy egy ilyen mű sem törekedhet teljességre, mégis én két bibliai témát még bevettem volna a felsorolásba. Az egyik az ezüsthöz az a szép mondás, hogy „*ha ő kőfal, építsünk azon ezüsthöz palotát*” (Énekek éneke 8,9), a másik Lót felesége, aki sóbálvánnyá változott. Bár nem ásvány, de nagy gyakorlati jelentősége és a természetben játszott szerepe miatt meg lehetett volna még említeni az agyagot, azaz „*a föld porát*”, amelyből Isten az embert formálta.

A *Biblia* az élet teljességét felöleli, ami a benne említett ásványok sokféleségében is megnyilvánul. Ezt fejezi ki a könyv címe: *A mélységektől a magasságokig*. A mélységekben talált ásványok a mennyei magasság kiábrázolóit lesznek.

(Barna Tamás–Tóth László: *A mélységektől a magasságokig. Ásványok a Bibliában*. Barna Tamás, Kecskemét, 2020. 100 oldal)*

Viczián István

KÖZÉP-BÁNÁT GYERMEKJÁTÉKAI

Ritkán van alkalmunk a közép-bánati magyar települések népi kultúrájával foglalkozó publikációval találkozni. A magyar és szórványmagyar népelet bánati kutatói eleinte jobbra az al-dunai székelyek vidékükön alig ismert szokásanyagára figyeltek (Botka József, Ujváry Zoltán, Bartha Elek), majd néhány néprajzkutatónk a Kálmány Lajos-i hagyomány továbbélését igyekezett felkutatni (Beszédes Valéria, Tóth Ferenc). A vajdasági népköltészeti antológiák – népmesék, népdalok, népi imádságok gyűjteményei – is tartalmaznak szép számban bánati anyagot (Penavin Olga, Bodor Ani-

* Megrendelhető: dr. Barna Tamás, 6000 Kecskemét, Pósa L. u. 9., vagy e-mailen: barnaesfiai@gmail.com